

## حقوق بر بان ساده

مالیات و عوارض عبارت از يك سهمی است که هر کس از دارائی خود میدهد تا بقیه دارائی او یا بعبارت دیگر جان و مالش در امان باشد و برای اینکه از بقیه دارائی خود بطور مطبوع برخوردار گردد .

دولت و شهرداری در مقامات و اوضاع و احوال مختلف وظائفی را قبول کرده و برعهده دارند که غفلت در اجرای هر يك موجب مسئولیت متصدیان امور است .

هر يك از این مقامات که مردم را بوجود خود مغرور کرده نظارت یا مباشرت بر امری را پذیرفته باشند اگر مرتکب سهل انگاری یا قصور و یا تقصیری شوند که در نتیجه آن زبانی به جان یا مال یا حیثیت افراد وارد گردد بعنوان تسبیب قابل تعقیب و بازخواست خواهند بود .

مبحث تسبیب پیوسته پیش می آید ولی مورد توجه واقع نمیشود.

وقتی کسی با علم به خرابی دیوار خود آن را تعمیر نکند و دیوار خراب شود و اسب یا الاغ همسایه یا عابری زیر آوار بماند، صاحب دیوار بعنوان مسبب مسئول و قابل تعقیب است ضمن ماده ۳۳۱ هم تصریح گردیده که هر کس سبب تلف مالی شود باید مثل یا قیمت آن را بدهد و اگر سبب نقص یا عیب آن شده باشد باید از عهده نقص قیمت بر آید و در ماده ۳۲۲ مقرر گردیده که صاحب دیوار یا عمارت یا کارخانه، مسئول خسارتی است که از خراب شدن آن وارد میشود. مشروط بر اینکه خرابی در نتیجه عیبی حاصل گردد که مالک مطلع بر آن بوده و یا از عدم مواظبت او تولید شده است. بنا بر این مالک خانه و کارخانه و

دیوار وقتی مسئول خسارات ناشیه از خرابی دیوار یا عمارت یا کارخانه است که خرابی در نتیجه عیبی حاصل شود که مالک مطلع بود یا از عدم مراقبت وی تولید شده باشد ولو اینکه جاهل بوجود آن باشد .

بعبارت ساده‌تر قانون وقتی مالک را مسئول قرار میدهد که در ورود خسارت مسبب باشد و مطابق ماده ۲۳۴ مالک یا متصرف حیوان مسئول خساراتی نیست که از ناحیه آن حیوان وارد میشود مگر اینکه در حفظ حیوان تقصیر کرده باشد ولی در هر حال اگر حیوان بعلت عمل کسی منشاء ضرر شود فاعل آن عمل مسبب و مسئول خسارت است مثلاً اگر کسی سگی را تحریک کند و در نتیجه تحریک وی سگ زبانی برساند باید از عهده ضرر برآید هم‌چنین اگر در بستن و نگهداری سگ غفلت یا قصور کند و بدون دستور یا تحریک ، خود سگ موجب ضرر گردد باز مسئول است .

در مورد تصادفات وسائط نقلیه مسئولیت متوجه طرفی است که مسامحه یا تقصیر کرده باشد و اگر طرفین قصور یا خلافی کرده باشند هر دو مسئول خواهند بود .

در وقایع چند روز اخیر در مرگ سه دانشجوئی که بر اثر انحراف گروه فرهنگی؛ کشته شدند یا واقعه سینمایی که سقفش روی ششصد نفر تماشاچی فرو ریخت؛ مسئله تسبب که امری فوق‌العاده مهم و در عین حال خیلی مشکل است و جستجوی مسئول واقعی و در صورت وجود مسبب و مباشر و تعیین میزان مسئولیت و در صورت تعدد مسببین تقسیم یا ضرب مسئولیت جلب نظر میکند .

وقتی اتوبوس در اثر نقص فنی منحرف شده و از اختیار راننده خارج گردیده باید دید آیا شهربانی که معاینه فنی کرده متوجه عیب نشده یا حین معاینه سالم بوده و بعداً عیب حادث گردیده است ؟

باید دید آیا راننده بدون رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی و بدون معاینه فنی و کسب اجازه اتوموبیل را راه انداخته است .

باید دید آیا صاحب اتوموبیل با علم به عیب و نقض راننده را وادار بکار کرده است .

باید دید آیا راننده در رسیدگی بوضع ماشین غفلت کرده و یا با علم به عیب نقص فنی را از مالک و مدرسه مخفی داشته .

باید دید آیا مدیر دبیرستان در رسیدگی به چگونگی وضع اتوموبیل از لحاظ بررسی کارت معاینه پلیس غفلت کرده است .

باید دانست که آیا اتوموبیل تازه از تعمیر یا سرویس آمده و در تعمیرگاه کوتاهی و سهل انگاری شده است .

باید دید سقف سینما در چه تاریخ با چه جوازی و تحت نظر کدام شهردار بنا شده و آیا عیب از طرز ساختمان آن است یا نه .

باید دید آیا شهرداری از لحاظ روفتن برف و رسیدگی بوضع ساختمان و تعمیرات اساسی سینما بوظائف خود عمل کرده یا فقط وظیفه خود را وصول عوارض ساختمان و جمع آوری عوارض بلیط میدانسته است .

باید دید صاحبان سینما بوظائفی که از لحاظ نگهداری و تعمیر ساختمان و حفظ جان مردم داشته اند توجه کرده اند یا نه .

وقتی که از اماکن عمومی بعلت غفلت و قصور صاحب یا مدیر آن دچار حریق یا خرابی شود مسئول اداری آن و صاحب ملک هر دو قابل تعقیب خواهند بود .

وقتی که گلوله يك شکارچی که مهارت در تیراندازی ندارد دیگری را زخمی میکند یا مستاجری از روی بی احتیاطی خانه مسکونی خود را دچار حریق کند هر چند در بهره فلانی قصد اضرار ندارند ولی چون تقصیر همیشه يك عنصر اصلی شبه جرم است و منظور از تقصیر تخلف از يك الزام قانونی است بعنوان تسبیب قابل تعقیب هستند .

اگر راننده ای بر اثر ناشی گری و عدم تسلط مرتکب قتل یا جرح شود ولی گواهی نامه داشته باشد و بحکم قطعی دادگاه صالحی ثابت گردد که در دادن تصدیق با و سهل انگاری شده و با داشتن گواهی تجربه و اطلاعات لازم را ندارد دعوی تسبیب به صادر کننده تصدیق هم متوجه میشود .

اگر خیابانی را سازمان آب یا شرکت تلفن یا مؤسسه دیگری برای کابل یا

لوله کشی و غیره کنده باشند و با کودی یا برآمدگی موانع و موجباتی فراهم سازند که وسائط نقلیه یا عابرین پیاده را آسیب برساند یا متضرر سازد و سازمان آب یا شرکت تلفن یا برزن و شهرداری در نصب چراغ و علائم خطر غفلت کرده باشد هر يك منفرداً و با برزن و شهرداری شخصاً بعنوان تسبیب مسئول خواهند بود. کما اینکه سال گذشته در اثر غفلت مأمورین و باقی ماندن یخ و برف در خیابانها و کوچه های شهر دست و پای عده کثیری شکست بعلت اینکه مردم بحقوق خود آشنا نبودند و با از لحاظ وقت و پول و وضع زندگی خویش توانستند بعنوان تسبیب برزن را تعقیب و غرامت نقص عضو و خسارت معالجه و بیکاری خود را از محل عوارض که پرداخته شده وصول نمایند .

آشنائی به حقوق و استیفاء حق و اتخاذ رویه تعقیب موارد تسبیب اجرای ساده ترین قواعد عدل و انصاف است زیرا ساده ترین قواعد عدل ایجاب میکند که هر کس و هر مقامی هر ضرری بغیر وارد سازد آن را جبران کند و اگر مال غیر را تلف یا ناقص و یا معیوب کند از عهده ضرری که وارد کرده برآید و مأمورینی هم که از مواهب و مزایای شغلی بهره مند میشوند نتایج حاصله از غفلت و سهل انگاری خویش را تحمل کنند و متنبه شوند و در صدور دستور باین نکته توجه کنند که در بعضی موارد با اثبات دادن یا ندادن دستور ، مباشرین از تعقیب و پرداخت غرامت معاف میشوند و مسببین مسئول واقعی خواهند بود و این معنی برای مسئولان امور شایان توجه و دقت است .